

Ügyiratszám: EBF-AJBH- 5/2022

Védett tulajdonság: fogyatékos

Diszkrimináció területe: szolgáltatás

Diszkrimináció típusa: közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Jogsértést megállapító határozat

Kérelem, a kérelmező álláspontja

A mozgásszervi fogyatékkal élő, kerekesszéssel közlekedő kérelmező azt panaszolta a hatóságnál, hogy vásárlási célú látogatása során 2021 decemberében nem használhatta egy általa gyakran látogatott bevásárlóközpontban a mosdót a fogyatékkal nem élő személyekkel egyenlő eséllyel, mivel a mozgáskorlátozott mosdó be volt zárva és azt csak az illemhely ajtajára kihelyezett tájékoztatón szereplő (díjköteles) telefonszám felhívását követően nyitotta ki számára egy biztonsági őr. A kérelmező álláspontja szerint ez a megoldás rendkívül kellemetlen, hátrányos és megalázó helyzetbe hozza a mozgássérült embereket, emellett a velük szembeni előítéletek megszüntetését sem segíti elő a zárva tartott illemhely kinyitásával járó tortúra.

Az eljárás alá vont álláspontja

A hatóság eljárást indított a létesítmény üzemeltetőjével szemben, aki elismerte, hogy az általa üzemeltetett bevásárlóközpontban a mozgáskorlátozott mosdókat több mint 10 éve zárva tartják, ugyanakkor vitatta, hogy ezzel megsértenék az egyenlő bánásmód követelményét, amelyet szerinte az is alátámaszt, hogy a kérelmező által sérelmezett gyakorlattal kapcsolatban ez idő alatt mindössze három esetben érkezett hozzájuk panasz. Ismertette, hogy a mozgáskorlátozott illemhelyek zárva tartását a korábban tapasztalt problémák kiküszöbölésére vezették be, azért, hogy biztosítani tudják az emberhez méltó, higiénikus és biztonságos körülmények között történő használatot. Álláspontja szerint gyakorlatuk nem sérti sem az emberi méltóságot vagy szemérmét, azzal a mozgáskorlátozott személyeket hátrány nem éri, ellenkezőleg, pozitív megkülönböztetésben részesülnek azzal, hogy ekként magasabb szintű szolgáltatást tudnak nyújtani számukra, mint egészséges embertársaiknak, bármiféle ellenszolgáltatás vagy elvárás nélkül. Leírta, hogy a zárva tartott akadálymentes illemhelyet a rendeltetésszerű használatára jogosult személy kérésére nyitja ki a biztonsági őr, amely tájékoztatás az épület minden szintjén kialakított akadálymentes illemhely ajtaján jól olvasható. Amennyiben az őr nincs az illemhely közelében, a tájékoztatón megjelölt telefonszámon elérhető a 0-24 órás őrszolgálat vezetője, aki rádión keresztül utasítja az ört a mosdó kinyitására, mely folyamat maximálisan 2 percet vesz igénybe.

Az eljárás lefolytatása:

A felek az eljárásban nem kötöttek egyezséget, ezért a hatóság az eljárásban a felek nyilatkozatai és a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével hozta meg döntését.

A hatóság döntése és annak indokai:

Tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont a bevásárlóközpont látogatói számára fenntartott női és férfimosdókat nyitva tartja, azok használatához tehát további feltétel, procedura nem szükséges, míg a mozgáskorlátozottak számára rendelkezésre álló akadálymentes illemhely használata minden esetben más személy, vagy személyek közreműködését és esetenként díjköteles hívás indítását igényli, a hatóság megállapította, hogy a mozgáskorlátozott kérelmezőt az illemhelyhasználat tekintetében hátrány érte a mozgásukban nem korlátozott személyekhez képest, és e hátrány okozati összefüggésben állt fogyatékoságával.

Az okozatiság megállapítását követően a hatóság megvizsgálta, hogy az eljárás alá vont által előadottak alkalmasak-e a kimentésre, azaz tudta-e megfelelően bizonyítani azt, hogy intézkedésével nem sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét.

A hatóság nem vitatta, hogy az eljárás alá vont által előadottak olyan valós problémát jelentenek, amely többletintézkedéseket kíván annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők számára kialakított mosdók használatát valóban akadálymentesen, higiénikusan, biztonságosan, a fogyatékkal nem élő

személyekkel egyenlő eséllyel hozzáférhető módon biztosítsa, mely az eljárás alá vontnak törvényi kötelezettsége.

A hatóság azonban nem fogadta el az eljárás alá vont kimentését, mivel egyfelől *a higiénikus, biztonságos illemhelyhasználat* – legyen az bármilyen fontos – *nem sorolható az alapvető jogok körébe*, tehát az adott esetben nem beszélhetünk az egyenlő bánásmóddhoz való joggal konkuráló más alapjogról, melynek érvényesülése érdekében az egyenlő bánásmóddhoz való jogot korlátozni kellene. Emellett az eljárás alá vont által alkalmazott *korlátozó intézkedés nem elkerülhetetlen*, hiszen az illemhely zárva tartása nyilvánvalóan nem tekinthető egyedüli megoldásnak a higiénikus, biztonságos illemhelyhasználat biztosítására, amint azt számos közismert példa is mutatja.

Másfelől az eljárás alá vontnak *nem sikerült bizonyítania azt sem, hogy a mozgáskorlátozott illemhely zárva tartásának észszerű indoka volna*. A hatóság álláspontja szerint egyrészt életszerűtlen, hogy a jelzett nehézségek kizárólag az akadálymentes mosdókat érintenék, bár nagyobb alapterületük miatt vonzóbbak lehetnek az ismertetett problémák okozói számára, az eljárás alá vont által körülírt rendeltetésellenes használat a többi nyitva tartott illemhelyiségben is ugyanúgy előfordulhat. Nem tekinthető észszerű megoldásnak, hogy kizárólag a mozgáskorlátozott mosdókat óvják ily módon a rendeltetésellenes használattól, hiszen az eljárás alá vontnak nem csak a fogyatékos személyek, hanem mindenki számára biztosítania kell a higiénikus, biztonságos használatot, amelyre köztudottan számos szolgáltató, köztük bevásárlóközpontok is alkalmaznak más megoldásokat. Nem tekinthető észszerű megoldásnak, hogy éppen a mozgáskorlátozott személyek számára nehezítik meg ily módon az alapvető szükségleteik kielégítését, akiknek az életvitele a védett tulajdonságuk miatt egyébként is jelentősen nehezített. Az eljárás alá vontnak az a további hivatkozása, hogy az intézkedés bevezetése óta eltelt 10 évben mindössze 3 alkalommal éltek kifogással az akadálymentes mosdó zárva tartásával kapcsolatban, a hatóság nézete szerint ugyancsak nem adott okot a jogszabályi kötelezettség alóli mentesülésre.

A hatóság tehát nem fogadta el az eljárás alá vont kimentését és megállapította, hogy az eljárás alá vont a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben az illemhelyhasználat tekintetében megsértette az egyenlő bánásmód követelményét közvetlen hátrányos megkülönböztetés formájában.

A jogkövetkezmények megállapítása során hatóság mérlegelte az eset összes körülményeit, azt, hogy a jogsértés az eljárás alá vont által is elismerten mintegy 10 éve fennáll és a kérelmezőn kívül a védett tulajdonsággal rendelkező személyek szélesebb körét is érintheti, ugyanakkor figyelembe vette azt is, hogy az eljárás alá vont az eljárásban együttműködően járt el és nyitottnak mutatkozott arra, hogy a mozgáskorlátozottak szervezeteivel közösen keressen új megoldásokat a sérelmezett problémára. Mindezek alapján a hatóság szankcióként az eljárás alá vontnak megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását; elrendelte a végleges határozatának – a jogsértő közérdekből nyilvános adatainak kivételével személyazonosításra alkalmatlan módon – 30 napra történő nyilvános közzétételét a hatóság honlapján, valamint bírságot szabott ki.

A döntéssel szemben egyik fél sem élt jogorvoslattal.

(2022. márciusi határozat)